

Õiguskantsler

Teie 06.08.2026 nr

Meie 02.10.2026 nr 6-1/262152/2608160

Lasteaia abiõpetajale kehtestatud keskhariduse nõue

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna tunnete, et lasteaia abiõpetajale kehtestatud keskhariduse olemasolu nõue ei arvesta Teie kui abiõpetajana töötava puudega inimese õigusi. Selgitasite, et tulete tööülesannetega toime, kuid töö kõrvalt keskhariduse omandamist ei pea Te teostatavaks.

2025. aasta 1. septembril jõustunud kvalifikatsiooninõuete kohaselt peab abiõpetajal olema keskharidus ning lapsehoidja kutse või pedagoogilised teadmised, oskused ja hoiakud ([alusharidusseaduse \(AHS\) § 29 lg 5](#); vt ka [alusharidusseaduse eelnõu 419 SE algataja seletuskiri, lk 59](#); vt ka lapsehoidja kutsestandardi [tase 4](#) ja [tase 5](#), mille andmine eeldab keskhariduse olemasolu). Kvalifikatsiooninõuded näevad ette, et eesti keeles õpetav abiõpetaja peab oskama eesti keelt vähemalt B2-tasemel (vt [Vabariigi Valitsuse 20.06.2011 määruse nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ § 8 p 6³](#)). Lisaks kvalifikatsiooninõuete täitmisele peab abiõpetaja järjepidevalt arendama oma kutseoskusi ([AHS § 28 lg 2](#)).

Kvalifikatsiooninõudeid, v.a keeleoskusnõuet, ei pea kuni 2029. aasta 31. augustini täitma need abiõpetajad, kes alustasid tööd enne nõuete jõustumist ([AHS § 54 lg 3](#)).

Leian, et Riigikogul on õigus kehtestada abiõpetajale keskhariduse omandamise nõue. Seejuures ei saa pidada alusetuks Riigikogu seatud eeldust, et juba töötav abiõpetaja omandab keskhariduse nelja aasta jooksul. Mõistetavalt võivad hariduse omandamist takistada näiteks suur töökoormus, tervis või kohustus hoolitseda lapse eest. Töö kõrvalt õppimine võib ka ilma neid asjaolusid arvestamata olla proovikiviks.

Ootused abiõpetajale

1. Abiõpetaja põhiülesanne on toetada lapse arengut ja õpinguid ([AHS § 28 lg 1](#)). Ülesande täitmisel on abiõpetajal õpetajat abistav roll. Kuigi abiõpetaja peab õpetajat tema töös toetama, on ta lasteaias üks õppe- ja kasvatusülesannete täitjatest ([AHS § 35 lg 1](#)), kes peab tulema ülesande täitmisel ka iseseisvalt toime (vt [AHS § 11](#)).

2. Seadusega on kehtestatud kõikidele abiõpetajatele ühesugune põhiülesanne. Selleks, et laps omandaks alushariduse ja tema areng oleks toetatud, tuleb lasteaia töötajatel, sealhulgas abiõpetajal, teha omavahel koostööd ([AHS § 12 lg 1](#), [§ 13 lg 5](#)). Põhjendatud on, et seadusest

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

tuleneva ülesande täitmiseks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud on olemas kõikidel abiõpetajatel.

3. Haridus- ja Teadusministeeriumist selgitati õiguskantsleri nõunikule, et keskkhariduse omandamise käigus areneb õppija analüüsi- ja probleemilahendusoskus, kirjalik ja suuline eneseväljendus, koostöö- ja suhtlemisoskused, iseseisev õppimine ning valmisolek edasiseks enesetäiendamiseks. Need oskused on olulised abiõpetaja töös, kus tuleb mõista alushariduse eesmärgi, teha koostööd õpetaja ja lapsevanematega, toetada laste arengut ning osaleda professionaalse meeskonna töös.

4. Õpetaja ja abiõpetaja tööülesanded ja vastutus ei ole ühesugused. Samas võib neil iga päev ette tulla ka üsna ühesuguseid tööülesandeid ([õiguskantsleri 22.01.2026 seisukoht „Abiõpetaja puhkuse pikkus“](#)).

5. Enne alusharidusseaduse jõustumist 1. septembril 2025 ei olnud Riigikogu kehtestanud abiõpetaja ülesandeid ega kvalifikatsiooninõudeid. Ühiskonna ootuste ja vajaduste muutumisel muudetakse ka õigusakte, sealhulgas erinevate elukutsete esindajatele seatud kvalifikatsiooninõudeid ([õiguskantsleri 12.12.2025 seisukoht „Õpetajakutse kui üks kvalifikatsiooninõue“](#); vt ka [õiguskantsleri 07.01.2015 seisukoht „Kutse andmise korra muutmise“](#)). Abiõpetajale kehtestatud nõuete eesmärk on tagada seadusest tulenevate ülesannete täitmine (vt ka [alusharidusseaduse eelnõu 419 SE algatava seletuskiri](#), lk 116 ja 117).

Töökoha valimise õiguse piiramine

6. Kuigi Teil puudub keskkharidus, ei saa sellest mõistetatult järeldada, et Te ei tule seadusega kehtestatud ülesannetega toime. Riigikogul on samas õigus kvalifikatsiooninõuete kehtestamisega piirata inimese töökoha valimise õigust ([põhiseaduse \(PS\) § 29 lg 1](#)). Nõuete kehtestamine peab olema põhjendatud.

7. Selleks et laps saaks hea hariduse (õigus haridusele, [PS § 37 lg 1](#)), peavad tal olema pädevad õpetajad.

8. Põhikooli lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas Eesti kvalifikatsiooniraamistiku 2. taseme üldnõuetega ([põhikooli riikliku õppekava § 1 lg 1](#) ja [põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava § 1 lg 1](#) lihtsustatud õppe korral) ning gümnaasiumi lõpetamisel saavutatavad õpitulemused vastavad 4. taseme üldnõuetele ([gümnaasiumi riikliku õppekava § 1 lg 1](#)).

9. [Kutseaduse lisa 1 \(„Kvalifikatsiooniraamistik“\)](#) kohaselt peaksid põhikooli lõpetajal olema põhiteadmised ja -oskused, mille toel ta oskab täita ülesandeid juhendamise korral, kuid mõningase iseseisvusega, lihtsate reeglite ja töövahendite abil. Keskkharidusega inimeselt eeldatakse laiemaid teadmisi ja oskusi, mille toel ta suudab lahendada konkreetseid probleeme tavapärastes, kuid muutuvates olukordades, ning tegutseda iseseisvalt juhtnõuete järgi. Samuti eeldatakse, et ta suudab juhendada kaaslaste tavatööd ning võtta mõningase vastutuse töö ja õppetöö hindamise ja edendamise eest.

10. Niisiis eristavad kaht haridustaset ainealased teadmised, aga ka see, missugusel tasemel inimene oma ülesannete täitmisega toime tuleb (vt ka lasteaia abiõpetaja kohta [SA Kutsekoja „Oskuste kompassi“ veebilehelt](#)).

11. Haridus- ja Teadusministeeriumist antud selgituste kohaselt eeldab abiõpetaja ülesannete täitmine iseseisvat professionaalset otsustusvõimet ning keskharidusega omandatavaid üldpädevusi. Abiõpetaja peab olema võimeline viima läbi kokkulepitud tegevusi ja tagama nõuetele vastava õpi- ja kasvukeskkonna. Abiõpetaja ei täida ülesandeid õpetaja vahetu korralduse või pideva järelevalve all. Ta peab õpetaja seatud eesmärkide, rühma töökorralduse ja õppekava põhimõtete piires tulema toime igapäevaste, kuid muutuvate olukordadega. Ta peab oskama teha lapse heaolu ja turvalisust puudutavaid praktilisi otsuseid, märgata lapse vajadusi, kohandada oma tegevust lapse vanuse ja individuaalsete vajaduste järgi ning suhelda asjakohaselt lapsevanemate ja kolleegidega. Õpetaja vastutab õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise, eesmärgistamise ja hindamise eest.

12. Lasteaia abiõpetajalt eeldatakse seega tööülesannete täitmisel suuremat iseseisvat toimetulekut kui põhiharidusega töötajalt. Nõudega on tagatud, et kõigil lasteaia abiõpetajatel on olemas vajalikud oskused, millest lasteaia direktor peab abiõpetajat tööle võttes lähtuma. On mõistlik, et abiõpetaja ei pea nende oskuste olemasolu eraldi tõendama ning neid ei pea ka lasteaia direktor eelnevalt kontrollima. Nii oleks see juhul, kui Riigikogu oleks sätestanud sisuliste nõuete loetelu, kuid jätnud nende nõuete täitmise lasteaia kontrollida.

Võrdsete võimaluste loomine nõude täitmiseks

13. Selgitasite, et tunnete end töökeskkonnas toetatuna ja ka kool on pakkunud Teile õppimisel tuge.

14. Riigi ülesanne on tagada puuetega inimestele üldhariduse tõhusaks omandamiseks vajalik tugi ([puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikkel 24 p 2.d](#)).

15. Kui õpilane vajab keskhariduse omandamiseks tuge, peab kool seda pakkuma ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS\) § 37 lg 1](#)). Õpilasel on õigus õppida ka kooli koostatud individuaalse õppekava alusel ([PGS § 22 lg 4](#) ja [§ 18](#)). Koolil tuleb välja selgitada õpilase hariduslik erivajadus ([PGS § 46 lg 1](#)). Järelikult saab õpilane õppida oma võimete kohaselt ning talle pakutakse tuge lähtuvalt tema individuaalsest vajadusest. Tal on võimalik saada tuge õpetajatelt, tugispetsialistidelt, abiõpetajatelt ja teistelt spetsialistidelt ([PGS § 46 lg 9](#)). Vajadusel on Teil võimalik pöörduda ka koolivälise nõustamismeeskonna ehk [Rajaleidja](#) poole ([PGS § 48 lg 1](#) ja [§ 49](#)).

16. Nominaalne õppeaeg keskhariduse omandamiseks on kolm aastat ([PGS § 2 lg 2](#)). Mittetatsionaarses õppes on võimalik võtta aasta õppepuhkust üks kord kolme aasta jooksul ([PGS § 22 lg 7](#)). See, kas õpilane suudab nelja aastaga töö kõrvalt keskhariduse omandada, võib sõltuda õpilase toevajadusest ja muudest tema elukorraldust puudutavatest asjaoludest. Arvestades, et keskhariduse omandamiseks mittetatsionaarses õppes (koos õppepuhkusega) on ette nähtud neli aastat, on Riigikogul põhjust eeldada, et see on piisav aeg keskhariduse nõude jõustamiseks ka juhul, kui abiõpetaja juba töötab lasteaias. Mida pikem üleminekuaeg, seda enam on põhjendatud küsimus, miks osa abiõpetajaid ei pea nõuetele vastama.

17. Kirjutasite, et kool on pakkunud Teile tuge. Samas ei selgu Teie avaldusest, kas kool on seejuures kasutanud kõiki seadusest tulenevaid võimalusi. Seda, missugust tuge peab kool Teile pakkuma ja kas seni on see tugi olnud piisav, saab hinnata Rajaleidja.

18. Lasteaial kui tööandjal tuleb võimaldada Teil arendada oma tööks vajalikke kutseoskusi ([AHS § 28 lg 2](#); [töölepingu seaduse \(TLS\) § 28 lg 2 p 5](#)). Tööandja peab tagama töötajate kaitse

diskrimineerimise eest, järgima võrdse kohtlemise põhimõtet ning edendama võrdõiguslikkust, nii nagu sätestavad võrdse kohtlemise seadus ja soolise võrdõiguslikkuse seadus ([TLS § 3](#)). Seega peab lasteaed otsima võimalusi, kuidas Teid keskhariduse omandamisel mõistlike töökorralduslike abinõudega toetada.

19. Vajaduse korral saate lasteaialt ja ka [] küsida, kuidas oleks võimalik teha töökeskkonnas kohandusi nii, et Teil oleks võimalik töö kõrvalt omandada tööks vajalik haridus. Seda lisaks seadusega kõigile tagatud õppepuhkusele ([täiskasvanute koolituse seaduse § 13](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (avaldaja andmeteta): Haridus- ja Teadusministeerium